

Prvi komentarji

Kaj pomeni rezultat deželnih volitev, kar zadeva Slovensko skupnost? Kaj nam pove tistih 10.180 glasov, ki jih je zbrala na Tržaškem in Goriškem?

Predvsem je treba priznati, da se Slovenski skupnosti nikakor ne posreči prebiti »zvočnega zidu« 11.000 glasov, ki ga naskakuje že od prvih deželnih volitev, ko je zbrala 10.009 glasov; pri drugih deželnih volitvah l. 1968 je napredovala na 10.841 glasov in pri teh je nazadovala na 10.180 ter se spet približala stanju l. 1964.

Drugič je treba naglasiti, da se Slovenska skupnost, kar zadeva odstotke celotnega števila oddanih glasov v deželi, dobro drži. Se vedno predstavlja 1,3 odst. vseh glasov v Furlaniji - Julijski krajini kot leta 1964, čeprav je zdrsnila nazaj na to razmerje z 1,4 odst., ki ga je dosegla leta 1968. To pomeni, da v odstotkih vendarle ne nazaduje, medtem ko so od l. 1964 procentualno, nazadovale Krščanska demokracija, socialno-demokratske stranke, liberalna stranka, torej vladne stranke z veliko večjimi možnostmi, in tudi independentisti.

In to dokazuje, da Slovenska skupnost v bistvu krepko drži svojo pozicijo, kljub vsem naskokom z leve in desne, kljub izpodkopavanju njenih postojank tudi s strani slovenskih političnih skupin (in posameznikov), ki so se vključile v italijanske stranke, kljub vsemu obrekovanju, da je to »meščanska stranka«, in podobno (da najhujših obrekovanj niti ne omenimo). Tokrat je ponovno dokazala svojo vitalnost in svojo upravičenost. Naj reče kdo, kar hoče, toda edini slovenski deželni svetovalec, ki res velja in bo tudi v tretjem deželnem svetu veljal predvsem za slovenskega predstavnika, ne pa za predstavnika kake stranke, ki nosi v svojem imenu pridevnik Italijanska, in ki bo zato lahko zastopal res predvsem slovenske narodne interese, ne pa interese kake italijanske stranke, je predstavnik Slovenske skupnosti.

V tem pogledu so torej te volitve dejansko spet prinesle polno afirmacijo Slovenski skupnosti in upravičile njen obstoj in njeno politično linijo in delo. To je najvažnejše dejstvo.

Drugo pa je, da se Slovenska skupnost s tem ne sme zadovoljiti in da mora odkrito priznati, da je v tej stabilnosti tudi nekaj negativnega. Vse, kar ni napredovanje, je v bistvu že začetek nazadovanja. Zato se Slovenska skupnost nikakor ne bi smela zadovoljevati s tem, da le drži svoje pozicije. Preiti mora v napad, zavzeti mora nove postojanke in se prebiti naprej ter stalno napredovati. Ne sme se zanašati zgolj na volilce, ki

(Nadaljevanje na 3. strani)

Po deželnozborskih volitvah

V središču pozornosti tukajšnje javnosti so še vedno izidi nedeljskih deželnozborskih volitev. Politični opazovalci soglašajo, da je glavna značilnost teh volitev določen premik na levo, in sicer predvsem v okviru strank leve sredine. Sestava novega deželnega sveta je nekoliko drugačna od prejšnje, kajti po zaslugi socialistične stranke ima leva sredina tri svetovalce več. Socialisti so v deželi dosegli znaten uspeh, ker so izvolili skupno osem svetovalcev. Primerjava s prejšnjimi volitvami pa ni mogoča, kajti takrat so socialisti nastopili skupno s socialdemokrati in so poleg tega po nerodnosti zamudili rok za

moremo sklepati, da je prišlo do izraza pri demokristjanskih volivcih določeno nezaupanje v strankin vodilni razred, čemur pa se ni preveč čuditi glede na njegovo v bistvu pragmatično politiko, pobarvano s klientelističnimi odtenki.

Komunisti so v deželnem svetu ohranili svojih trinajst predstavnikov, čeprav so rahlo napredovali po številu prejetih glasov tako v primerjavi s prejšnjimi deželnimi (0,8 odstotka) in z zadnjimi državnozborskimi volitvami (0,7 odstotka). Zanimivo pa je, da komunistična stranka ni prejela glasov socialproletarcev, čeprav so ti po razpustu svoje stranke uradno vstopili v KPI. Skrajna levica je zato dejansko zgubila dva predstavnika v novem deželnem zboru, ker so socialproletarci imeli dva deželna svetovalca.

Republikanci so napredovali v vseh volilnih okrožjih, a so kljub temu ostali le pri enem svetovalcu v novem deželnem svetu. Razlika je le v tem, da jih bo tokrat ponovno zastopal tržaški predstavnik, medtem ko jih je prej videmski.

Na desnici je treba beležiti znatno nazadovanje liberalcev, ki so izgubili enega svetovalca v primerjavi s prejšnjimi volitvami ter ostali z dvema zastopnikoma v deželnem zboru. Nadaljuje se torej postopno, a neizprosno nazadovanje liberalne stranke, kot ga sicer že nekaj let opažamo po vsej državi. Liberalcem ni očitno koristila prisotnost v Andreottijevi sredinski vladi, na osip njihovih glasov pa je morda tudi vplival izid demokristjanskega vsedržavnega kongresa, ki je liberalce izključil iz vladne koalicije, kar se je zgodilo teden dni pred deželnimi volitvami.

Zaskrbljenost pa mora zbuditi okrepitev glasov za misovsko fašistično stranko, ki je napredovala v vseh volilnih okrožjih ter bo imela v novem deželnem zboru enega svetovalca več kot doslej (skupno štiri). Preseneča predvsem sorazmerno veliko število fašističnih glasov v mestnih središčih, še bolj pa glasovi, ki jih misovci prejema tudi na podeželju. Gre za pojav, ki bi ga bilo treba natančno raziskati ter zlasti proučiti prave in resnične vzroke, zaradi katerih se tolikšno število ljudi še vedno navdušuje za totalitarizem najslabše maže.

O uspehu liste Slovenske skupnosti pišemo na drugem mestu. Tu moramo le poudariti, da je Slovenska skupnost v bistvu ohranila svojih deset tisoč glasov na Tržaškem in Goriškem ter ponovno izvolila svojega predstavnika v deželni svet. Njeno rahlo nazadovanje v primerjavi s prejšnjimi deželnimi volitvami je treba pripisati križnemu ognju, kateremu je bila izpostavljena med volilnim bojem zlasti s komunistične strani, ki je — kot se zares cudno sliši — videla

(dalje na 3. strani)

SESTAVA NOVEGA DEŽELNEGA SVETA

STRANKE	ŠTEVILO SVETOVALCEV
Demokristjani	26
Komunisti	13
Socialisti	8
Socialdemokrati	4
Fašisti	4
Liberalci	2
Furlansko gibanje	2
Republikanci	1
Slovenska skupnost	1

61

predložitev kandidatne liste v videmskem volilnem okrožju, ki je po številu volivcev najmočnejše v vsej deželi. Ne glede na to je treba vsekakor priznati znatno napredovanje socialistov, saj so svoj položaj izboljšali tudi v primerjavi s prvimi deželnozborskimi volitvami leta 1964. Socialdemokrati so rahlo nazadovali, in sicer za 0,2 odstotka v primerjavi z lanskimi državnozborskimi volitvami.

Poglavje zase predstavljajo demokristjani, ki bodo imeli v novem deželnem svetu tri svetovalce manj kot doslej. Ostali so seveda še vedno zdaleč najmočnejša politična stranka v deželi, saj so zbrali 39,7 odstotka vseh glasov ter izvolili v deželni svet 26 svojih predstavnikov, to je natančno še enkrat toliko kot komunisti, ki so v deželi po številni moči druga stranka z 20,9 odstotka vseh glasov. Krščanska demokracija je nazadovala tako v primerjavi s prejšnjimi deželnimi kot z zadnjimi državnozborskimi volitvami, in sicer za več kot pet odstotkov. Očitno je, da je začela volilno množico te stranke pretresati določena kriza, pri čemer je tudi značilno, da sta dva njena najvidnejša predsednika deželne vlade Berzantija, ki je po številu preferenčnih glasov na tretjem mestu, in za predsednika deželnega sveta Ribezija, ki je celo na zadnjem mestu. Iz tega

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 24. junija, ob: 8.00 Koledar, 8.05 Slovenski motivi, 8.30 Kmetijska oddaja, 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu, 9.45 Von Weber: Kvintet v h-duru, 10.15 Poslušali boste, 11.15 Mladinski oder »Brez doma«, Radijska igra, po povesti Hectorja Malota in v prevodu Nade Konjedic napisala Mara in naš čas, 12.30 Nepozabne melodije, 13.30-15.45 Kalan, četrti del, 12.00 Nabožna glasba, 12.15 Vera Glasba po željah, 15.45 »Slana voda«, Veseloigra, napisal Lojze Cijak, Izvedba: Stalno slovensko gledališče v Trstu, Režija: Adrijan Rustja, 17.00 Glasbeni cocktail, 17.40 Popoldanski koncert, 18.25 Zgodovina italijanske popevke, 19.00 Šport in glasba, 20.00 Šport, 20.30 Sedem dni x ssetu, 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske višje in popevke, 22.00 Nedelja v športu, 22.10 Sodobna glasba, 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 25. junija, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke, 13.30 Glasba po željah, 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji, 17.00 Za mlade poslušavce, pripravlja Danilo Lovhečič, 18.30 Alban Berg: Komorni koncert za klavir, violino in pihala, 19.00 Poje Elton John, 19.10 Odvetnik za vsakogar, 19.20 Jazz, 20.00 Športna tribuna, 20.35 Slovenski ragledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Tenorist Mitja Gregorač in Trio Lorenz: violinist Tomaž Lorenz, violončelist Matjaž Lorenz in pianist Primož Lorenz, F. J. Haydn: Škotske in vališke ljudske pesmi; Igor Štuhec: Consolation za trio - Slovenski ansambli in zbori, 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 26. junija, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Pratika, 12.50 Motivi na klavir, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.30 Komorni koncert, Mezzosopranistka Janet Baker, English Chamber Orchestra, 19.10 Odmevi kmečkih puntov v slovenskem pripovedništvu in pesništvu (Martin Jevnikar), 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba, 20.00 Šport, 20.35 Heinrich Marschner »Heons Heiling«, romantična opera v treh dejanjih, V odmoru: »Pogled za kulise«, (Dusan Pertot), 22.25 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 27. junija, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.30 Godalni kvartet iz Celovca, 19.10 Higiena in zdravje, 19.20 Zbori in folklor, 20.00 Šport, 20.35 Simfonični koncert, Vodi Piero Bellugi, Sodeluje pianist Dino Ciani, V odmoru »21.05 Za vašo knjižno polico, 22.15 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 28. junija, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Slovenski ragledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce (Danilo Lovhečič), 18.30 Giulio Viozzi, 19.10 Govorimo o ekologiji (Tone Penko), 19.25 Za najmlajše: Pisani balončki, radijski tehnik (Krasulja Simoniti), 20.00 Šport, 20.35 »Pogovor s Shmuelom«, Radijska drama, napisal Shimon Levi, prevedla Marija Raunk, Izvedba: RO, Režija: Jože Peterlin, 21.25 Zabavni orkester RAI, 21.50 Skladbe davnih dob, 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 29. junija, ob: 8.00 Koledar, 8.05 Slovenski motivi, 8.30 Godalni orkestri, 9.00 Sv. maša, 9.45 Komorna glasba, 10.15 Motivi v kontrapunktu, 11.00 Mladinski oder »Mrtvo srce«, Pravljica, napisal Jože Tomažič, dramaturg Alenka Javornik, Izvedba: RO, Režija: Lojzka Lombar, 11.35 Opoldne z vami, 13.30-15.45 Glasba po željah, 15.45 Glasbeni collage, 16.40 Duo Tonžetič-Bjelinski, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.30 Sodobni italijanski skladatelji, 18.40 Sodobni sound, 19.10 Elio Bertolini: »Odkritje«, 19.20 Zbori in folklor, 20.00 Šport, 20.35 Delo in gospodarstvo, 20.50 Vokalno-instrumentalni koncert, Vodi Ferdinand Grossmann, 22.50 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 30. junija, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 13.30-15.45 Glasba po željah, 15.45 Avto-radio, 17.00 Za mlade poslušavce (Danilo Lovhečič), Violinist Zarko Hrvatič, pri klavirju Neva Merlak-Corrad, Joško Jakončič: Tri glasbene misli: Marij Kogoj: Andante, Alojz Srebotnjak: Sonatina, 18.50 Orkester proti orkestru, 19.10 Družinski obzorik (Ivan Theuerschuh), 19.25 Revija zborovskega petja, 20.00 Šport, 20.35 Teden v Italiji, 20.50 »Mučeniki tržaške Rizarne«, Napisal Joško Lukeš, Izvedba: Stalno slovensko gledališče v Trstu, Režija: avtor, 21.30 Vaše popevke, 22.30 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodi šču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Izidi volitev na področju Furlanije-Juljske krajine

STRANKE	Deželne 1968		Pokrajinske 1970		Politične 1972		Deželne 1973	
	Glasovi	odst.	Glasovi	odst.	Glasovi	odst.	Glasovi	odst.
KD	344.039	44,9	323.882	41,1	360.031	43,2	315.199	39,7
KPI	153.923	20,1	148.610	18,9	168.147	20,2	166.018	20,9
PSIUP	35.677	4,7	24.245	3,1	16.637	2,0	—	—
PSI	—	—	83.824	10,6	91.306	10,9	97.289	12,2
PSDI	76.694	10,9	83.896	10,6	70.439	8,4	64.947	8,2
PRI	19.138	2,5	20.267	2,6	22.581	2,7	21.302	2,7
PLI	37.092	4,9	39.099	5,0	35.232	4,2	28.941	3,6
MSI - DN	39.197	5,1	49.036	6,2	63.814	7,7	59.537	7,5
PDUM	3.880	0,5	—	—	—	—	—	—
U. N. Rep.	775	0,1	—	—	—	—	—	—
Slov. Skupnost	10.841	1,4	9.931	1,3	—	—	10.180	1,3
Mov. Friuli	38.879	5,1	—	—	—	—	23.629	3,0
Indip. F.V.G.	—	—	—	—	—	—	4.683	0,6
M.I. TLT	5.537	0,7	4.642	0,6	—	—	—	—
PC(ml)I	—	—	—	—	—	—	2.067	0,3
M.P.L.	—	—	—	—	2.835	0,3	—	—
Manifesto	—	—	—	—	3.471	0,4	—	—
SKUPNO	765.672	100,0	787.432	100,0	834.493	100,0	793.792	100,0

Mihec in Jakec se menita, da vseh ne moremo biti brez skrbi

— Mihec, reči kar češ, ma vselih gre zmiram vse na bulše. Vsaj vojske ne bo več. Vsi veliki diplomati se kar naprej obiskavajo in se ne menejo družga, koker kaku bojo zagvišali mir! Tisti nemški Brandt hode z anga konca na drugi in samo mire in tolaže ledi. In Brežnjev u Ameriko, in Pompidu in Cu En Laj in evropska varnost in razorožitev in koeksistenca in suverenost in še tolko drugih lepeh besed.

— Si pozabu kulturne stike in gospodarsko sodelovanje in samostojno pot u socializem in neumešavanje u notranje zadeve drugih držav in človečanske pravice in zaščito naravnega okolja..

— razen Kraševcev.

— in demokracija in enakopravnost vse sorte. Pr tolkeh lepeh besedah je skori nemogoče, de be bla vojska. Prfina u Vietnamu so sklenili premirje.

— Res je. Zdej tam ni več vojske. Ubivajo se magari še, ma tu ni vojska ma samo kršitve premirja.

— Sej važno je, de ni vojske. Zastran kršitev premirja pej si ni treba delat skrbi. Tudi na severnem Irskem si jih dajejo in kar naprej štejejo mrtve. Ma vojske ni. Tudi kršitve premirja ni, zatu ke niso nardili premirja. Kršitev premirja bo šele tabat, kada bojo nardili premirje. Ma tudi premirja ne morejo naredet, zatu ke ni vojske. Za naredet premirje, mora najprej bet vojska, pole pride premirje in šele pole kršitev premirja. Videš Jakec, de ni lahko.

— Ja, tam dol u Palestini je dosti lažje. Tam je vojska vre bla in tudi premirje, zatu je tam lahko kršet premirje.

— Jakec, poslušaj me! Pej tisto ses vse sort atentatami, ke so še drugod po sveti, tudi tle pr nas! Kej je tisto? Vojska al kršitev premirja?

— Tisto, dragi moj Mihec, ni ne ano ne drugo. Tisto jema več jemen. Če je tu u Južni Ameriki (denmo reč u Argentini al Braziliji) je tu gverila. Če je pej tu, denmo reč na Španskem ses tistmi Baski, pole je tu borba za narodno neodvisnost.

— In če je tle pr nas?

— Tu je pej, dragi moj, lebbezen do domovine. Taku velika lebbezen, de prou prekipava, de prou vreje ku uada u lonci in zatu more najdet an šfoga.

— Ja, ma ledje pr tem umirajo?

— Znam, ma ni za pomagat. Zatu ke človek je še zmiram bojevit in more dat duška svoji veliki lebbezni.

— Vse prou, Jakec. Ma pole sez miram vselih ni taku gvišno, koker praveš ti. Tudi si pozabu na genocid, ke je biu ne dougo tega u Biafri, u Sudani, u Bangla Deš..

— Tito, dragi moj, ni vojska. Mi jemamo Združene narode, de ne bo vojske in ne zastran genocidov al pej kršitve premirja. Tu se nas ne tiče.

— Ma taku zgleda, de vselih ne moremo bet prou brez skrbi. Zatu ke je videt, de marsikje samo čakajo, kada se bojo udarili! Taku je tle na bližnjem Vzhodu, taku je u Južni Afriki; Rusi jemajo na kitajski meji aneh strašanskeh soudatov in Kitajci pej jemajo ane rampe, od koder be lahko speščevali rakete vele do Moskve. In pole jemamo še konflikt med Islandijo in Angležami, kamer ke so tudi že spestili kašen šus. Jest ne znam, če smo res lahko taku brez skrbi..

— Ti Mihec si an paničar, an defetist in če boš taku govoru, boš jemu še sitnosti. Nečko ahtej se!

PRVI KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

si jih je že pridobila, ampak mora težiti za tem, da si pridobi nove in sicer tam, kjer jih lahko najde.

Analizirati bi bilo treba vzroke, zakaj toliko slovenskih ljudi voli italijanske stranke. Ali je temu kriva narodna nezavednost ali samo premajhna občutljivost za probleme slovenskega narodnega življenja in obstoja? Ali iluzija, da bodo italijanske stranke bolj skrbale za naše narodne pravice in za naš narodni obstoj kakor slovenske stranke? Ali neinformiranost? Ali morda zgolj zato, ker glas Slovenske skupnosti ne seže do vseh tistih Slovencev, ki bi volili zanjo, če bi jo slišali in občutili ob sebi? To je težko vprašanje, ki ga tu ni mogoče reševati. Lahko pa se reče, da je ravno v tem verjetno največja hiba Slovenske skupnosti, da nima stika z vsemi Slovenci, pa naj so zavedni ali ne; vse preveč se obrača samo na zavedne Slovence, posebno na tiste s krščanskim svetovnim nazorom, in že nekako vnaprej odpiše vse druge.

Slovenska skupnost mora najti pot do vsakega Slovenca in potrkatati na njegovo zavest ter ga spomniti na njegovo narodno dolžnost. Biti mora v stalnem dialogu s svojimi volivci, dejanskimi in potencialnimi. Ustvariti mora kot pobudnica in strešna organizacija široke ljudske organizacije za kmete, delavce, za slovensko mladino, ki dela v obrti, trgovini, industriji in pomorstvu in ne samo za dijake. Preučiti mora nove oblike prosvetne dejavnosti, ki bi pritegnila mlade, npr. v obliki iger, orkestrrov in folklornih skupin. Skrbeti mora za primerne, moderne in zdrave oblike družabnega življenja in zabave za naše ljudi in posebno za mladino. Namesto smešnih bivših »Slovanskih (?) plesov« in podobnih »elitnih« zabav naj bi dajala pobudo za večje družabne prireditve za naše preproste ljudi in za mladino.

In predvsem si mora ustvariti dinamičen, privlačen, moderen program, prilagojen stvarnosti italijanske države in njene družbe, pa tudi (in še posebno) stvarnosti slovenskega naroda. Ne sme se vživeti v vlogo zgolj »etnične« stranke in v takoimenovano manjšinsko miselnost, ki za mladino ni privlačna. Postati mora stranka med strankami, ki zastopa interese slovenskih ljudi in vse naše narodne skupnosti, a ki je lahko po svojem naprednem programu, stremečem po reformah in po človeški vzajemnosti ter sporazumevanju in sodelovanju med narodi, pri-

vlačna tudi za marsikaterega takega človeka, ki še ni pozabil, čeprav ne zna več slovensko, da so bili njegovi stari starši doma s Krasa, iz Vipavske doline, z Goriškega ali s Tolminskega, če ne še kje iz globljega zaledja. Kot nevarno skušnjava naj bi odvrčala od naše manjšinske ideje slovenskega »ghetta«, ki je nekaterim tako draga.

In taka Slovenska skupnost bo lahko krenila naprej in stalno napredovala. Sedanje volitve nudijo priložnost za to.

—o—

TEŽNJA K EKSTREMIZMU?

Nekateri politični opazovalci so v komentarjih o teh deželnih volitvah v Furlaniji - Julijski krajini opozorili na dejstvo, da se kaže v volivnih rezultatih težnja po zavzemanju ekstremističnih političnih stališč. Tako so izgubile glasove v primerjavi z zadnjimi parlamentarnimi in z zadnjimi deželnimi volitvami vse sredinske in politično umerjene stranke, od krščanske demokracije in Slovenske skupnosti do Furlanskega gibanja in tržaškega gibanja za neodvisnost (independentistov). Edina izjema je republikanska stranka. Pridobili pa so glasove in celo znatni vse sredinske in politično umirjene stranke novofašisti (misovci), saj so napredovali od zadnjih deželnih volitev za 15.000 glasov, na levi pa socialistična stranka, medtem ko je komunistična stranka v zastoju. Število fašističnih glasov v deželi se je dvignilo od zadnjih deželnih volitev l. 1968 od 5,6 na 7,5 odst., v Trstu pa je doseglo celo 13,8 odst. Vsak sedmi volivec v tržaški občini je torej fašist in MSI je tretja najmočnejša stranka na Tržaškem.

Novoizvoljeni deželni svetovalci

V TRSTU: Coloni, Stopper, Vigni, Del Conte in Masutto (KD); Cuffaro, Colli, Lovriha in Donadel (KP); Morelli in de Ferra (MSI); Pittoni (PSI); Lonza (PSDI); Mauro (PRI); Štoka (SS); Trauner (PLI).

V GORICI: Tripani, Cocianni in Ginaldi (KD); Bergomas in Zorzenon (KP); Devetag (PSI).

V TOLMEČU: Varisco in Martinis (KD); Magrini (KP); Ermanno (PSI); Puppini (MF).

V VIDMU: Romano, Comelli, Berzanti, Nicolini, Ribezzi, Mizzau, Chinellato, Del Gobbo, Specogna, Biasutti (KD); Moschioni, Pa-

Naj še navedemo odstotke fašističnih volivcev (gre seveda skoro izključno za prise-ljence) v slovenskih občinah na Tržaškem: Devin - Nabrežina 6,1 odst., Dolina 1,8 odst., Zgonik 2,9 odst. in Repentabor 6,5 odst. V miljski občini je 3,2 odst. fašističnih volivcev.

—o—

ODPRTJE »SLOVENIKA«

Te dni so v Rimu z lepimi in pomenljivimi slovesnostmi odprli slovenski teološki zavod »Slovenicum«, ki bo služil slovenskim duhovnikom in bogoslovcem, ki bodo študirali v Rimu na papeških visokih šolah. Zgrajen je bil z zbirkami Slovencev po vsem svetu.

»Slovenik« bo eno izmed središč slovenske teološke vede. Njegov prvi ravnatelj je dr. Jezernik.

Za odprtje »Slovenika« se je zbralo v Rimu nad 2000 Slovencev z vseh strani sveta, predvsem pa seveda iz republike Slovenije, s Tržaškega, z Goriškega in iz Koroške. Sprejeti so bili tudi pri papežu. Na slovesnosti odprtja v dvorani »Slovenika« so nastopili med drugim razni pevski zbori, med njimi Slovenski oktet iz Ljubljane. Govor pa je imel tudi pisatelj prof. Alojz Rebula.

Slovensko javnost na Tržaškem in drugod je sproti obveščal o slovesnostih in dogodkih pri odprtju »Slovenika« časnikar Saša Martelanc s svojimi živimi in zanimivimi reportажami v poročilih radia Trst A.

Želeli je, da bi »Slovenik« res služil svojemu namenu in da bi se čimprej nehale polemike okrog njega med različnimi političnimi strujami Slovencev. To se bo zgodilo temprej, čimprej bo »Slovenik« sam dokazal s svojim delovanjem upravičenost svojega delovanja in svojo nepolitičnost.

—o—

PO DEŽELNOZBORSKIH VOLITVAH

(Nadaljevanje s 1. strani)

tokrat prav v Slovenski skupnosti svojega največjega političnega nasprotnika. Pozabiti ne smemo dalje na delovanje Krščanske demokracije in socialistične stranke, ki sta se obe potegovali za zaupanje tradicionalnih volivcev in volivk slovenske liste. Nič čudnega, pa ni, če sta kak glas tudi ujeli, saj vemo, s kakšno prepričevalno močjo lahko vpliva na določene ljudi stranka, ki je na oblasti.

BREŽNJEV OSVAJA AMERIKO Z NASMEHI

Brežnjev je na obisku v Združenih državah, da je vrnil Nixonu lanski obisk v Moskvi. Z žarečimi nasmehi, s poljubljanim rok gospem v slogu nekdanjega carskega dvora in s kaviarjem si osvaja Američane. Pri pogovorih vlada baje optimistično vzdušje. Gre predvsem za omejitev tekmovanja v atomski oborožitvi in na poravnava arabsko-izraelskega spora. To pa se seveda ne da doseči le z nasmehi in kaviarjem.

Rumor želi sestaviti sredinsko-levo vlado

Predsednik republike Leone je zaupal v sredo zvečer mandat za sestavo nove vlade krščansko-demokratskemu politiku in dosedanjemu notranjemu ministru Marianu Rumorju. Ta je sprejel mandat z rezervo. Izjavil je že, da bo skušal sestaviti sredinsko-levo vlado s socialisti vred. S pogajanjem s strankami bo začel v ponedeljek, potem ko bo dobil navodila od vodstva krščansko-demokratske stranke, ki se bo sestalo v soboto dopoldne.

Socialisti so poveritev mandata Rumorju ugodno sprejeli, celo njihova levica, ki se najbolj upira sodelovanju socialistične stranke v vladi. Vendar vsi pričakujejo, da bodo pogajanja med Rumorjem in drugimi sredinsko-le-

vimi strankami, posebno pa še s socialistično, dolga in težka. Toda druge izbire ni, tudi ne za socialiste, če nočejo obličati v togi opoziciji, v neplodnem zavezništvu s komunisti — čakajoč na revolucijo, ki noče in noče priti, a ki bi v primeru, če bi le prišla, najprej opravila prav s socialisti, kot dokazujejo izkušnje drugod.

—o—

MIŠKOVIČ ODSLOVLJEN

Poročajo, da je bil odslovljen kot posebni svetovalec predsednika Tita za zadeve državne varnosti znani general Miškovič. To funkcijo v okviru predsedstva države je dobil šele lani.

Volitve so potekle zelo mirno

Deželne volitve v Furlaniji - Julijski krajini so potekle zelo mirno, kar rutinsko, bi lahko rekli. Ljudje so zdaj že davno navajeni, kako se svobodno voli z glasovnicami in kako izbrati med desetino strank in izluščiti iz stotin kandidatov tistega, kateremu hočejo dati preferenčni glas. Incidentov ni bilo nikjer. Le iz Gorice so poročali v nedeljo zvečer, da se je neki volivec menda po nerodnosti zaletel v volivno kabino in jo podrl. Ko so jo »popravili«, je glasovanje steklo naprej.

V slovenskih občinah v tržaški okolici je bila v nedeljo udeležba med najvišjimi v tržaškem volivnem okrožju. To velja posebno za devinsko-nabrežinsko občino. Zaostajala pa je volilna udeležba v Zgoniku.

V nedeljo dopoldne je bilo bolj pusto vreme in ker so mnogi menili, da bo takšno tudi popoldne, so odložili odhod na volišče na popoldne, čeprav so bila volišča odprta že ob sedmih. Okrog poldneva pa se je nebo razjasnilo in posijalo je toplo poletno sonce, kar je ljudi zvalo na izlet. Tako je bilo popoldne na voliščih bolj mirno. Proti večeru, ko so se začeli izletniki vračati, pa je postalo tudi v volilnih prostorih bolj živahno. Volišča so zaprli ob desetih. Odprli so jih spet v ponedeljek ob enajstih in so ostala odprta do dveh popoldne. Tako so imeli tudi zamudniki še obilo priložnosti za glasovanje.

DOKONČNI IZIDI V OKOLIŠKIH OBČINAH

DEVINSKO NABREŽINSKA OBCINA (v oklepaju izidi zadnjih deželnih volitev 26. maja 1968): KPI 1.341 (1.256), MSI 317 (155), SS 808 (841), PSI 512 (PSU - socialisti in social-demokrati 466), PRI 120 (69), KD 1.626 (1507) PLI 173 (186), PSDI 214 (PSU 466), Ind. F.V.G. 20 — Skupaj veljavnih 5.140.

ZGONIK: KPI 435 (395), MSI 29 (7), SS 273 (232), PSI 103 (PSU 62), PRI 29 (7), KD 63 (71), PLI 27 (16), PSDI 27 (PSU 62), Ind. F.V.G. 6 — Skupaj veljavnih 992 glasov.

REPENTABOR: KPI 149 (154), MSI 31 (9), SS 132 (144), PSI 76 (PSU 38), PRI 6 (6), KD 52 (46), PLI 12 (8), PSDI 8 (PSU 38), Ind. F.V.G. 5 — Skupaj veljavnih 471 glasov.

DOLINA: KPI 1.948 (1869), MSI 73 (53), SS 688 (746), PSI 349 (PSU 219), PRI 78 (39), KD 628 (507), PLI 48 (36), PSDI 125 (PSU 219), Ind. F.V.G. 31 — skupaj veljavnih 3.968 glasov.

MILJE: KPI 4.709 (4.414), MSI 299 (193), SS 86 (85), PSI 499 (PSU 591), PRI 379 (395), KD 2.528 (2.500), PLI 187 (317), PSDI 386 (PSU 591), Ind. F.V.G. 114 — Skupaj veljavnih 9.287 glasov.

Po uradnih podatkih je volilna udeležba dosegla na celotnem področju Furlanije - Julijske krajine 89,8 odst. volivcev in volivk, medtem ko je znašala na zadnjih deželnih volitvah 1968. let 87,9 odstotkov. Tokrat je volilo 824.413 volivcev in volivk od skupnih 918.605 vpisanih v volilne sezname.

Volilna udeležba v tržaški občini je bila najnižja in je znatno višja v vseh ostalih okoliških občinah. V tržaški občini je glasovalo 193.705 volivcev in volivk ali 90,7 odst., v miljski 9.635 ali 94,9 odst., v dolinski 4.128 ali 95,7 odst., v devinsko-nabrežinski 5.324 ali 95,5 odst., v repentaborski 490 ali 93 odst. in v zgonski 1.025 ali 92,9 odstotkov.

Tudi volivna potrdila in druge dokumente, potrebne za volitve, so lahko dobili tisti volivci, ki si jih niso mogli prej preskrbeti, na občinah še oba volilna dneva.

Takoj po 14. uri v ponedeljek so začeli šteti glasove. Za izid je vladalo veliko zanimanje, čeprav je vsakdo vedel, da kakih velikih presenečenj ne bo. Največ radovednosti so seveda vzbujali volivni rezultati, ki naj bi pokazali razmerje sil med krščansko de-

KULTURNI KROŽEK »DEVIN - ŠTIVAN«
in
PEVSKI ZBOR »FANTJE IZPOD GRMADE«
vabita na

ZAKLJUČNO PRIREDITEV

letošnje sezone, ki bo v soboto, 23. t.m., v društvenih prostorih v DEVINU z naslednjim sporedom:

Pozdravni govor dr. Dragomira Legiša
Nastop pevskega zbora »Fantje izpod Grmade« pod vodstvom Iva Kralja
Predavanje prof. Sama Pahorja, tajnika odbora za etnično-jezikovne skupnosti in deželno kulturo v Furlaniji - Julijski krajini o temi:

JEZIKOVNE PRAVICE SLOVENCEV V ZAMEJSTVU

Začetek točno ob 21. uri!
Vstop prost! Vljudno vabljeni!

mokracijo, misovci (novofašisti) in komunisti. Od tega razmerja je namreč odvisna usoda demokracije v Italiji, čeprav so važne tudi manjše »figure« na politični šahovnici. Slovence pa je najbolj zanimalo, kako se bo odrezala Slovenska skupnost in kako bo s slovenskimi kandidati na nekaterih italijanskih listah, kot npr. na komunistični in socialistični. Zato so napeto poslušali volivne rezultate po radiu. Dokončni rezultati so bili znani šele v torek zjutraj. Nekaterim so pri-

nesli manjše, drugim večje razočaranje, popolnoma zadovoljen pa ni bil najbrž nihče. Fronte so ostale bolj ali manj nespremenjene, čeprav je bila kakšna frontna črta potisnjena rahlo nazaj, druga pa naprej. Razmerje političnih sil v naši deželi je zdaj že tako ustaljeno, da lahko prinese kako bistveno spremembo le čas — ali kak nepricakovan politični potres.

V DEVINU ZADNJI NASTOP GOJENCEV GLASBENE MATICE

V četrtek, 14. t.m., j imela Glasbena Matica svojo zadnjo produkcijo v Devinu. Nastopili so gojenci devinske podružnice GM in reči moramo, da je nastop tudi tokrat izredno dobro uspel. Razveseljivo je namreč dejstvo, da se je večera udeležilo precejšnje število ljudi. Starši so torej lahko videli, kako pomembno je za otroka učenje nekega inštrumenta, ker lahko glasba bistveno pripomore pri izgrajevanju in oblikovanju otrokove osebnosti.

Devinsko podružnico GM že eno leto po-
žrtvovalno vadi gospa Dorina Kante - Žerjal, ki je tudi tokrat dokazala vse svoje znanosti. Ker imamo v Devinu samo harmonikarski odsek, pa tudi zato, da bi bil program bolj pester, so poleg malih harmonikašev nastopili še nekateri učenci nabrežinske in tržaške glasbene šole. Občinstvo je navdušil harmonikarski ansambel, katerega člani so že izredno dobro dojele misel glasbe, čeprav obiskujejo glasbeno šolo šele nekaj let.

Na koncu je v imenu Kulturnega krožka Devin-Štivan spregovoril devinsko-nabrežinski župan dr. Drago Legiša, ki se je zahvalil Glasbeni Matici, predvsem pa prof. Dorini Kante - Žerjal za ves trud, napovedovalka Veronika Brecelj, pa je gospe Žerjalovi v imenu kulturnega krožka izročila šop rož.

A. L.

VPIS V ŠOLE

Ravnateljstvo Državnega znanstvenega liceja »France Prešeren« v Trstu, ul. Guardiella 13/1, sporoča, da dne 24. julija 1973 oz 12. uri zapade rok za vpis za šolsko leto 1973-1974.

Prošnje sprejema tajništvo vsak dan od 10. do 12. ure.

Volilni izidi v tržaškem volilnem okrožju

STRANKE	Deželne 1968		Pokrajinske 1970		Politične 1972		Deželne 1973	
	Glasovi	odst.	Glasovi	odst.	Glasovi	odst.	Glasovi	odst.
KD	70.057	33,4	69.943	33,1	87.270	35,9	66.373	31,9
KPI	31.219	24,4	47.436	22,5	54.345	24,9	50.997	24,5
PSIUP	4.915	2,3	4.334	2,1	2.850	1,3	—	—
PSI	—	—	11.976	5,7	14.251	6,5	17.241	8,3
PSDI	22.160	10,6	—	—	—	—	—	—
PRI	—	—	17.485	8,3	13.642	6,3	11.391	5,5
PLI	7.032	3,4	7.899	3,7	9.443	4,3	10.659	5,1
MSI - DN	19.887	9,5	18.239	8,6	16.959	7,8	13.834	6,7
PDIUM	19.703	9,4	22.056	10,5	27.350	12,6	26.758	12,9
U.N. Rep.	883	0,4	—	—	—	—	—	—
Slov. skupnost	775	0,4	—	—	—	—	—	—
Indip. F.V.G.	7.816	3,7	6.994	3,3	—	—	7.191	3,5
M.I. TLT	—	—	—	—	—	—	—	—
PC(ml)I	—	—	—	—	—	—	—	—
M.P.L.	—	—	—	—	775	0,4	—	—
SKUPNO	209.648	100,0	211.004	100,0	217.885	100,0	207.846	100,0

Pevski večer v Sovodnjah

V soboto, 16. junija, je v Kulturnem domu v Sovodnjah gostoval moški pevski zbor iz Mirna, ki ga vodi Antek Klančič. Občinstvu se je predstavil s 16 umetnimi in ljudskimi slovenskimi pesmimi, na koncu pa je dodal še »U boj« hrvatskega skladatelja Ivana Zajca.

Ce odštejemo nekatere pomanjkljivosti, je bilo petje zbora dovršeno, upoštevati je treba tudi, da je bil koncert v Sovodnjah prvi celovečerni nastop Mirencev po presledku 3 let; vmes so peli le na manjših nastopih. Med sobotnim gostovanjem je v odmoru zapel tri pesmi domači sovodenjski nonet, ki ga vodi Zdravko Petajan. Ob zaključku prireditve so pevci iz Mirna in Sovodenj skupno zapeli znano Vodopivčevo »Pobratimijo«, ki je požela navdušeno odobravanje poslušavcev.

Na koncertu so bili prisotni tudi nekateri ugledni javni delavci. V imenu domačinov, ki so popolnoma napolnili dvorano Kulturnega doma, se je gostom z onstran meje zahvalil predsednik prosvetnega društva Janko Cotič. Po koncertu je bil v gostilni Hmeljak družabni večer, na katerem so izrazili željo, da bi se stiki med obema sosednjima vase- ma, ki ju loči le državna meja, nadaljevali in še krepili. Naj ob tej priložnosti spomni- mo, da sodelovanje med obema krajema, ki sta pred vojsko spadala pod isto občino, tra- ja že skoraj deset let. Prav v Mirnu je nam-

PO VOLITVAH

Deželnozborske volitve so v mestu in v sosednih vaseh potekale mirno in brez veli- kih sprememb kot menda še nikoli.

Zadnji volilni dnevi so bili že prethi, če izvajamo nekaj letelih shodov in metanja volilnih letakov misovcev, socialistov in ne- katerih demokristjanskih kandidatov.

Med ljudmi se je opazila neka volilna utrujenost in tudi politična brezbržnost, kar pa seveda ni zdrav pojav.

Ugibanj o volilnih izidih je bilo pa vse polno. Večina je ugibala, da bodo porastli komunisti in novofašisti, kar se je tudi res zgodilo; za krščansko demokracijo ni bilo ugodnih predvidevanj, slovenski listi so pa politični preroki pripisovali enako številč- no moč, kot jo je imela lipa doslej.

Zanimajo nas predvsem številke, ki se ti- čejo slovenske liste.

V mestu je bilo zanj oddanih 1.892 gla- sov ali 6,5 odst. V vsem goriškem okrožju je Slovenska skupnost prejela 2.982 glasov. Med njenimi kandidati se je najbolj uveljavil dr. Štoka, ki je dobil 1.151 preferenčnih glasov. Drugi goriški kandidati Slovenske skupnosti pa so po vrsti: Andrej Bratuž 584 glasov, Albin Sirk 123, Stanislav Bratina 96, Marijan Terpin 72, Edvin Kovic 44, Remo Devetak 42. V mestu Gorica pa so preference sledeče: Štoka 741, Bratuž 412, Sirk 85, Bratina 73, Terpin 26, Kovic 18, Remo Devetak 10.

Goriški slovenski volilci čestitajo dr. Što- ki z željo, da bi v okviru Slovenske skupno- sti še dalje zastavljal svoje moči tudi za go- riško pokrajino.

NAŠE SOŽALJE

V tržiški bolnišnici je po dolgi in mučni bolezni umrl duhovnik Albin Bratina, župnik v Škrbini na Drahu. Pokojnikom sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

reč prišlo do prvega obmejnega srečanja na Goriškem, naslednje leto pa v Sovodnjah.

POLETNI PRAZNIK

Domače prosvetno društvo prireja od 21. do 25. junija že ustaljeni poletni praznik. Na sporedu so nastopi judoistov iz Nove Go- rice, kotalkarjev z Opčin, folklorne skupine iz Sovodenj. V soboto bo poseben večer mla- dine z različnimi tekmovanji v igrah in plesu.

Vse dni bo odprta tudi razstava slovenske knjige.

—o—

LETNI IZIDI

Na slovenskih višjih srednjih šolah v Go- rici so izpostavljeni končni šolski izidi v le- tošnjem šolskem letu.

Učiteljske:

I. razred, vseh dijakov je 16. Izdelalo jih je 9, popravne izpite jih ima 5, zavržena sta dva.

II. razred, vseh dijakov je 7, izdelali so vsi.

III. razred, skupno 3 dijaki, izdelali so vsi.

IV. razred, 3 dijaki. Vsi so pripuščeni k maturitetnim izpitom.

Gimnazija - Licej:

IV. razred, 10 dijakov, vsi izdelali.

V. razred, 5 dijakov, eden ima popravne izpite, 4 so izdelali.

I. licej, 9 dijakov, dva imata popravne izpite, sedem jih je izdelalo.

II. licej, štirje dijaki, vsi izdelali.

III. licej, štirje dijaki, vsi so pripuščeni k maturitetnim izpitom.

POZIV STARŠEM

Ponovno opozarjamo starše, naj ne poza- bijo vpisati svojih otrok v slovenske šole. Vpisovanje v I. razred osnovnih šol traja do konca meseca, v dopoldanskih urah.

V poštev pridejo otroci, rojeni v letu 1967. Učenci ostalih razredov bodo avtomatič- no vpisani.

Poziv za vpisovanje lahko berejo tudi na posebnih lepakih slovenskega šolskega od- bora, ki jih letos prvič vidimo nalepljene po mestnih ulicah.

ZASLUŽEN POKOJ

Sredi meseca je stopil v pokoj dolgoletni ravnatelj goriške državne knjižnice dr. Gui- do Manzini. Po rodu je Florentinec, a je že pred triindvajsetimi leti prišel v Gorico, kjer je prevzel vodstvo državne in mestne biblio- teke ter uredništvo zgodovinskega zbornika »Studi Goriziani«. Uredil je tudi občinske knjižnice po večjih goriških vaseh.

Mož in znanstvenik širokega kulturnega obzorja je navezal stike s kulturnimi ustano- vami onstran meje.

Goriško knjižnico je stalno bogatil z vse- mi novimi knjižnimi izdajami.

Manzini je bil tudi pobudnik za mnoge slovenske književne razstave.

Ko odhaja v zasluženi pokoj, mu želimo, da bi še ostal prijatelj našega kulturnega živ- ljenja in udejstvovanja.

VOLINI REZULTATI V GORIŠKI OBČINI

Volilni rezultati v goriški občini:

KPI 3.465, PSDI 2.446, PRI 875, MSI 3.055, PSI 2.837, KD 12.642, PLI 1.368, SS 1.892, MF 413, Indip. 155.

VOLILNI IZIDI V OBČINAH

OBČINA DOBERDOB: (v oklepaju dežel- ne 1968 in posl. zbornica 1972: KPI 455 (377 - 441); PSDI 20 (— 25); PRI 20 (7, 10); MSI 13 (4, 7); PSI 81 (—, 89); KD 67 (83, 244), PLI 2 (5, 4); SS 206 (217, —); MF 2 (—, —); Indip. 0 (—, —); PSIUP — (64, 30); PDIUM — (2, —); PSU — (94, —); MPL — (—, —); Manifesto — (—, 12).

OBČINA SOVODNJE: KPI 331 (188, 288); PSDI 55 (—, 59); PRI 19 (9, 21); MSI 11 (8, 18); PSI 217 (—, 358); KD 70 (108, 329), PLI 7 (9, 12); SS 373 (315, —); MF 2 (—, —); In- dip. 2 (3, —); PSIUP — (38, 33); PDIUM — (1, —); PSU — (424, —); MPL — (—, 1); Manifesto — (—, 8).

OBČINA ŠTEVERJAN: KPI 104 (73, 94); PSDI 14 (—, 30); PRI 11 (7, 14); MSI 13 (7, 13); PSI 66 (—, 87); KD 41 (36, 261); PLI 1 (7, 6); SS 248 (238, —); MF 2 (—, —); Indip. — (3, —); PSIUP — (9, 8); PDIUM — (1, —); PSU — (120, —); MPL — (—, —); Manifesto — (—, 4).

Izidi volitev v goriškem volilnem okrožju

STRANKE	Deželne 1968		Pokrajinske 1970		Politične 1972		Deželne 1973	
	Glasovi	odst.	Glasovi	odst.	Glasovi	odst.	Glasovi	odst.
KD	37.840	40,5	37.387	39,4	42.368	42,6	37.309	38,63
KPI	23.404	25,1	23.203	24,5	25.381	25,5	26.617	27,56
PSIUP	4.755	5,1	3.485	3,7	2.252	2,3	—	—
PSI	—	—	8.582	9,0	9.052	9,1	10.021	10,37
PSDI	14.081	15,1	8.159	8,6	7.337	7,4	6.615	6,95
PRI	1.180	1,3	2.040	2,2	2.537	2,5	2.253	2,33
PLI	4.264	4,6	4.303	4,5	3.164	3,2	2.993	3,10
MSI - DN	4.151	4,4	4.767	5,0	6.424	6,5	6.519	6,75
PDIUM	337	0,4	—	—	—	—	—	—
Slov. skupnost	3.025	3,2	2.937	3,1	—	—	2.989	3,09
Mov. Friuli	—	—	—	—	—	—	948	0,98
Indip. F.V.G.	—	—	—	—	—	—	236	0,24
M.I. TLT	336	0,3	—	—	—	—	—	—
M.P.L.	—	—	—	—	282	0,3	—	—
Manifesto	—	—	—	—	607	0,6	—	—
SKUPNO	93.372	100,0	94.836	100,0	99.404	100,0	96.633	100,0

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Razstava domačega orodja v Škedenju

V prosvetnem domu »Jakoba Ukmarja« v Škedenju je bila odprta pretekli teden zanimiva razstava domačega orodja nekdanjih Škedenjcev, od posodja in kmečkega orodja do krušne peči, v kakršni so nekdanje škedenjske krušarice peklo svoj znameniti in dobri kruh, dokler jim tega ni prepovedal policijski dekret pod zavezniško vojaško upravo leta 1954, dozdevno iz higienskih razlogov, v resnici pa najbrž na pritisek pekov, ki so se hoteli znebiti konkurence.

Pobudnik in organizator razstave je bil škedenjski kaplan g. Dušan Jakomin. Zgodovljen nam je pripovedoval, na kakšen odmev je naletela razstava pri naših Škedenjcih in Škedenjkah. Od vseh strani so mu nosili predmete za

razstavo, tudi taki, ki se sicer težko ločijo od njih. Nekateri pa so se gar odločili in mu jih prepustili za etnografski muzej, ki ga pripravljajo in za katerega je poslopje že izbrano.

V veliki dvorani je razstavljenih na sto tisoč predmetov, ki so jih nekdanj rabili Škedenjci in Škedenjke pri domačem in gospodinjskem delu, pa tudi predmeti nekdanje hišne opreme, od petrolejk in svečnikov do slik, prtov in drugega. Prti so še poseben ponos vsake gospodinje. Z njimi so prekrivali plenirje (jerbase), ko so nesli za veliko noč blagoslovit jedi, pa tudi ko so krušarice nosile svoj kruh naročnikom. G. Jakomin nam je ob tej priložnosti omenil, da ni res, kot je bilo kje zapisano, da so škedenjske krušarice prenašale z osli kruh v Trst. To so delale Istrijanke tam od Kopra in od drugod, a ne Ške-

denjke. Te so svoj kruh raznašale v plenirjih na glavi. Na razstavi smo lahko videli poleg peči, zelo točno obnovljene, tudi loparje, s katerimi so porivale hlebce kruha v peč, lesene naprave za mesenje, posode za sol, sladkor, nečke ali nečice za moko in testo, izvotlene iz enega debla, kar je še posebno zanimivo in spominja na enako napravljene nekdanje posode in čolne v severni Evropi (kjer jin tudi podobno imenujejo) ter drugod, in še marsikaj. Zeleti je, da bi bili razstavljeni predmeti na prihodnjih razstavah opremljeni z imeni, da bi ta ne utonila v pozabo, in morda tudi z imeni darovavcev.

Tudi poklicni etnograf je lahko odkril na tej razstavi marsikaj takšnega, kar je vzbudilo v njem živo zanimanje in ga obogatilo za nove znanstvene podatke. V resnici moramo biti g. Jakominu hvaležni za njegovo pobudo in upamo, da bo z njim krepko nadaljeval, da bomo tako vedno bolje spoznavali našo staro ljudsko kulturo, na kateri smo lahko ponosni — in tudi moramo biti ponosni.

fj

OB SMRTI PISATELJA MAURICEA DEKOBRE

V začetku tega meseca je umrl v Parizu pisatelj Maurice Dekobra (njegovo pravo ime je bilo Ernest Maurice Tessier), ki si je pridobil v času med obema svetovnima vojnama evropski sloves s svojimi napeto napisanimi pustolovskimi romani in potopisi. V njih je opisoval dogodivščine v eksotičnem okolju, ki ga je spoznaval na svojih številnih potovanjih. Njegova dela so radi prebirali tudi slovenski bralci, največ v nemških prevodih, s katerimi so bile založene vse ljudske knjižnice po slovenskih mestih. Najbolj brana njegova romana sta bila »Mala Madonna spalnih vozov« in »Gondola pri vidov«. V zadnjem času je izšla v Franciji nova izdaja njegovih romanov.

Folklorne skupine ali gledališki ansambli

Po nedavnem gostovanju ljubljanske folklorne skupine »France Marolt« v Združenih državah se je razvnela v delu izseljenskega tiska živahna razprava o njenih nastopih. Skupina je namreč imela na sporedu več srbskih in drugih balkanskih plesov kakor slovenskih in tudi v pevskem sporedu je bilo precej neslovenskih pesmi. Tako so ostali razočarani tisti slovenski gledalci, ki so z veseljem prihitali na njen nastop. Po drugi strani pa so bili zadovoljni in celo prijetno presenečeni Srbi in morda tudi pripadniki drugih narodov v Jugoslaviji,

ko so videli, da pleše skupina, ki je prišla iz Slovenije, tudi njihove folklorne plesne. Nekaj posebnega smo doživeli pri gostovanjih iste skupine v Trstu. Tako npr. skupina ni plesala primorskih ali koroških plesov, plesala pa je makedonske, šiptarske in celo madžarske.

Diskusija o tem je pravzaprav nepotrebna. Gre samo za pojme. Pod folklorno skupino se razume tako skupino, ki pleše ljudske plesne svojega naroda

fj

(Dalje na 3. strani)

Razgovor s skupino literarno zainteresiranih pri časopisu »Kladivo« in pri reviji »Mladje«

Zadnji čas doživlja literatura še eno kritiko, ki prihaja iz vrst socialno angažirane mladine. Ta kritika trdi, da je literatura — tako kot se recimo danes kaže na slovenskem prostoru, a tudi v svetu — luksuz in privilegij site in bogatejše družbene plasti. Že izobrazba sama po sebi predstavlja privilegij, literatura kot estetski fenomen pa je končno privilegij v sami izobrazbi. Zakaj medtem ko na primer tehnični strokovnjaki, a tudi učitelji in zdravniki neposredno ali vsaj posredno sodelujejo v proizvodnem procesu, pa je literatura IZVEN PROIZVODNJE. Če jo lahko pojmujejo kot blago, potem komaj v tistem trenutku, ko njen izdelovalec (pisatelj) postane producent in sam ali pa preko posrednikov (založnikov, revij in časopisov, radia in televizije ter filma) začne prodajati svoje blago, literarno delo. Toda tudi tisti trenutek, ko začne literatura krožiti kot blago, je v resnici estetski fenomen, nekaj takega, kar ni v skladu s trdo realnostjo, v kateri žive veliki deli družbe. Literaturo pišejo in berejo SITI SLOVENCİ (narod?), za LAČNE SLOVENCE pa ni duhovnega programa in prebujenja; za to plast ostane kot edini umetnostni nadomestek plaža, šund, pa naj bo ta na liniji seksualnega vala, idilike nasilja ali pa tistega tipa literature, ki na Slovenskem ni redek in bi ga mogli imenovati »verski kič«. To je klerikalni in domačiji šund, ki ga berejo še vedno veliki deli slovenskega naroda, ne da bi se jim nudilo kaj boljšega, ne da bi se jim pomagalo doseči kaj boljšega. Medtem ko včasih govorimo, kako smo vsi in popolnoma

v sodobnosti, tako stojimo v marsičem še popolnoma v strukturi 19. stoletja.

Če človek - pisatelj premišljuje o tej situaciji, potem je, če sprejmemo gornje teze, samo literarno ustvarjanje postavljeno pod vprašaj. Če namreč to literarno ustvarjanje služi le zadovoljevanju site družbe in lastnemu snobizmu, če je to »literarno ustvarjanje« le igračkkanje z lastnim egocentrizmom in lastnim privilegiranim položajem, navadna bombastična fraza na račun nepriviligiranih družbenih plasti, potem je s tem »literarnim ustvarjanjem« res nekaj narobe, potem je to »literarno ustvarjanje« postavljeno pod vprašaj, potem je tudi NEMORALNO.

Pisatelju tu ne bi ostalo nič drugega, kot da se notranje zlomi in konča s svojim življenjem, ali pa da radikalno prekine s svojim dosedanjim življenjskim načinom in se ne le v teoriji, temveč tudi praktično vrne tja, kjer je edina moralna možnost bivanja, med nepriviligiranimi sloji, med zatiranimi, med ponižanimi in razžaljenimi.

Tu bi pa vendarle postavil vprašaj k takemu načinu razmišljanja in k takemu postavljanju zaključkov.

Literatura namreč v resnici ne more biti le bombastična fraza in nekaj privilegirane, temveč more, prav tako kot sociologija in filozofija, služiti RAZKRIVANJU ZAKRITEGA sveta. Literatura velikokrat na sicer čisto specifičen način, ki se ga je treba naučiti brati, registrira in odkrije tisto, kar

je zaradi represivnih mehanizmov oblasti ostalo zakrito. Prav v literaturi višje kvalitete so skozi specifična umetniška sredstva (metaforika, ritem, melodija, paradoks, stopnjevanje, nakazovanje, namigovanje, izpuščanje, grotesknost, črni humor itd.) položeni temelji kritike družbe, a tudi boj za tisto, kar so pred časom tudi v Sloveniji imenovali »mali človek«. Literatura (in sploh umetnost) ni torej sama sebi namen, temveč je v svojem bistvu zelo važna družbena nadstavba s posebno funkcijo, ki se včasih dostopneje, včasih pa tudi nedostopneje pojavi.

Prav zaradi njene posebne umetniške specifičnosti pa se tudi ne da zaobseči s sociologijo, filozofijo, pozitivistično pogruntacijo in podobnim, temveč zahteva poseben, specifičen pristop, ki se kot kirurški nož zarije v tkivo umetnine in ga na literaturi primeren (adekvaten) način razjasni (razsvetli). Tu je literarna veda s pomočjo formalizma, ki se je sprožil v Rusiji pred petdesetimi in več leti in potem prodril do Češke in kot strukturalizem in nova kritika prav do Amerike in v Francijo, a zadnji čas tudi do Slovencev in v Jugoslavijo, našla svoj kongenialni pripomoček, ki res jasneje razsvetli tiste tipično karakteristične OSNOVNE PLASTI umetnine, ki bi drugače ostale nedosegljive. Nova kritika ali strukturalizem se tu poslužujeta dialektičnega načina mišljenja. Z določenimi elementi standardne, v osnovi sociološke kritike marksističnega tipa z osnovnim postulatoma ODTUJITVENIH RAZMERJIH, more ta nova strukturalistična metoda razjasniti odtujen položaj nove literature.

Tu torej priznavamo, da je nova literatura ODTUJENA. Toda ta odtujenost proizvodnji, osnovni plasti svetla, ljudstvu itd., ne trdi, da mni nikakršne zveze med to literaturo in ljudstvom.

Lev Detela (dalje)

Sodobno kmetijstvo

Posebna privlačnost letošnjega mednarodnega sejma v Trstu je cvetlična razstava, ki kljub utesnjenosti prijetno deluje, zlasti razstavljeno cvetje naših domačih cvetličarjev. Rezano cvetje je vabljivo in učinkovito razporejeno na lepih belih zabojčkih na sredini razstavnega prostora, kjer resnično izstopa. Resnici na ljubo niso drugi razstavljalci iz raznih krajev naše dežele, zlasti razstavljalci sobnih in okrasnih rastlin, imeli srečne roke pri ureditvi svojih prostorov in razpostavitvi rastlin. Potrjena je bila stara resnica, da je treba vsako razstavo skrbno pripraviti, kar pa zmore najboljše iznajdljiv oblikovalec. Mogoče pa prav zato učinkuje del, ki ga je s cvetjem, ki so ga prispevali domači cvetličarji, člani cvetličarske zadruge, pripravila Deželna ustanova za razvoj kmetijstva (ERSA), bolj sveže in sodobno. Domači pridelovalci cvetja so ponovno dokazali visoko kakovost svojih pridelkov in prepričani smo, da jim bo tudi širša javnost izrazila svoje priznanje. Vso pohvalo zasluži tokrat tudi Deželna ustanova za razvoj kmetijstva, ki ima tudi precej zaslug, da so se domači cvetličarji in vrtnarji združili v zadrugo in ki je vztrajno skupno s pokrajinskim kmetijskim nadzorstvom delala, da bi se domači cvetličarji uveljavili v javnosti. To je sad požrtvovalnosti njenega strokovnjaka Muttona, ki se je tudi zelo zavzel in dosegel, kljub ugovorom vodstva sejma, da je v razstavne prostore tržaškega sejma prodrla slovenščina. Tu so vidni sadovi načrtnega dela in tu je več kot razvidno, kaj pomeni v sodobnem gospodarstvu in zlasti v kmetijstvu biti in nastopati združeno. Škoda, da je načrtno delo omejeno bolj na cvetličarstvo in ne zaobjema tudi drugih panog kmetijske dejavnosti na Tržaškem. Nujno je, da Deželna ustanova za razvoj kmetijstva okrepi svoje predstavnostno na Tržaškem in da pristopi k reševanju problemov tržaškega kmetijstva na osnovi dobro pripravljenega področnega načrta. Pričujoča cvetlična razstava najbolj potrjuje spoznanje, da je treba kmetijstvo, in to vse njene panoge, stalno spremljati in jim nuditi vso tehnično-strokovno pomoč.

Podatki o cvetličarstvu na Tržaškem in v deželi pa na drugi strani nič manj zgovorno kot razstava sama kažejo, kakšne velike možnosti razvoja ima ta panoga, zlasti na Tržaškem. Delež tržaške pokrajine pri vrednosti izrženega rezanega cvetja na deželni ravni je skoraj polovičen, pa tudi njen delež pri sobnih rastlinah vedno bolj narašča, čeravno je glavni poudarek — in bo verjetno ostal in tako je tudi prav, na rezanem cvetju domače proizvodnje. Možnosti razvoja za domače cvetličarstvo so še velike in pobude, kot je pričujoča cvetlična razstava na tržaškem sejmu, bodo prav gotovo spodbudile k večjemu zanimanju za cvetličarstvo tudi ostale kmetovalce.

Vzorčni cvetličarski obrat na Proseku

Za še nadaljnjo uveljavitev domačega cvetličarstva bo nedvomno velikega pomena gradnja vzorčnega obrata na Proseku. To bo obenem tudi šolski in prikazovalni obrat, na-

Uveljavitev cvetličarske zadruge na tržaškem sejmu

mnenjen zlasti šolanju naraščaja in pa dopolnilnem izobraževanju vseh domačih cvetličarjev. Posebno pozornost bodo posvečali prodaji pridelkov in uveljavljanju domače proizvodnje.

Mladi cvetličarji, ki se bodo šolali v novem središču, bodo imeli tudi priložnost, da tesneje sledijo vsestranski cvetličarski dejavnosti od pridelovanja do prodaje pridelkov in bodo zato tudi lahko prebivali v samem središču. Model bodočega cvetličarskega središča na Tržaškem in informacijski material dobro dopolnjujeta cvetlično razstavo na tržaškem sejmu. Ogled razstave je tudi zategadelj zelo priporočljiv.

—o—

DRAGO UPANJE

Skoro vsak človek izda tisočake za potrebne stvari, še več pa menda za nepotrebne. Nekako na sredi so pa stroški za take potrebe, ki vzbujajo samo upanje. Sem prištevamo izdatke za razne loterije, stave, igre, kot so totocalcio, loterija Agnano, Merano in dolga vrsta podobnih, pri katerih vsakdo, ki je kupil srečko, upa na milijonski zadetek. Za petsto ali kaj več lir si je kupil vsaj za nekaj tednov upanja.

In takih ljudi je na tisoče in tisoče. Po uradnih številkah izdajo samo v naši deželi Furlaniji - Julijski krajini kar sedem milijard lir na leto za te srečolove, ki dajo nekaj upanja, denarja pa le malo ali nič.

ZAPAŽANJA IN MNENJA

160-letniki in Soraja

V bolj ali manj rednih presledkih se pojavijo v tisku »novice«, da je nekdo nekje dosegel starost, ki za desetletje presega stoletnico, celo 150, 160 let ali še kakšno leto več. Tako »novice« smo »zvedeli« pred kratkim spet iz sovjetske osrednje Azije. Sploh prihajajo skoraj vse vesti o takih »nadstoletnikih« iz srednje Azije, s Kavkaza, ali z drugih takih odmaknjenih in zaostalih delov sveta. Iz tega bi se dalo sklepati, ali da je tamkajšnje podnebje najboljše, ali da ljudje tam najbolj zdravo živijo in se hranijo, ali da so tamkajšnje človeške rase najbolj zdrave in najtrdnjše.

V resnici pa le ni tako. Pri kritičnem pretrsu se izkaže, da take vesti nikoli ne vsebujejo točnega rojstnega datuma stopetdesetali stošestdesetletnika in da gre vedno za mohamedance iz zelo odmaknjenih in zaostalih krajev. Tam pa ni bilo še pred 100 leti nobenih rojstnih in krstnih knjig. Tako lahko kak mohamedanski stari, ki se mu zdi, da je že zelo dolgo na svetu, mirne duše trdi, da je star 160 let, saj mu ni mogoče s podatki v rojstni knjigi dokazati, da to ni res. V njegove »spomine« se seveda meša ljudski spomin na dogajanja prejšnjih časov.

Temu se pridruži še primitivno časnikarstvo, ki radevolje širi take »novice« kot senzacije. To je tiste vrste časnikarstvo, ki ima rado novice o teletih z dvema glavama, o

Edvard Kocbek:

ČAS PESMI

Rekli so: čas pesmi zahaja, človek je razprodal presežke, preseganje je utrudljivo, kar govoriš, sproti mineva, in kar pišeš, so le znamenja, samo norec je to, kar ni.

Vse to v utrujenem prostoru. Čas pa zahaja in vzhaja. Slehera tema je čudežna. Slehera zmeda je zdravilo. Sila in nemir se ne ustavita. Domačija je odšla na tuje kakor deklica pred zrcalo, razveselila se je obraza, morje je neznansko globoko.

Zdaj se vračam, mila moja. Vrtnarici si je dlan od čarov. Nikoli ne ponovi kretnje. Posnemam jo v tetoviranju, igrivost mi je izgubila strah. Iz sedmih ran svete norosti puhti omama s hranljivim medom. Vse je blago podivjalo v meni. Vse svoje njive sem dal v prelog. Matica mi je kar naprej na prahi. Spoznali me boste po bosih nogah in po globokih sanjah o gori, ki je odšla k preroku.

Viljudno prosimo da plačate naročnino.

»kanadskih petorčkah«, če ne sedmorčkah, o morski pošasti v Loch Nessu, o Soraji, o Jacqueline in Onassisu, o »strašno napetih« in ganljivih zgodbah iz kraljevskih družin itd. Pri tem je opaziti celo posebno specializacijo. Medtem ko je sovjetski tisk specializiran za zgodbe o nadstoletnikih s Kavkaza in iz Srednje Azije, živijo avstrijski tedniki od Soraje, italijanski tedniki so specializirani na Jacqueline Onassis, Indiji na zgodbe o otrokih, ki so jih baje ugrabili volkovi, in balkanski tisk nas zalaga s strašno interesantnimi zgodbami o spopadih med kmeti in volgovi v srbskih in bosanskih gorah in z drugimi takimi napetimi dogodivščinami, katerih neizčrpni vir je že desetletja beograjski dnevnik »Politika«. Starejši ljudje se gotovo spominjajo, da je imel ljubljanski popoldnevnik »Slovenski dom« pred zadnjo vojno posebno rubriko s samimi takimi balkanskimi senzacijami, ki so si jih izmišljali lokalni dopisniki »Politike« za svoje primitivne bravce, v prid nakladi lista in svojih mesečnih dohodkov.

Vesti o nadstoletnikih pa seveda tudi pri-
jajo tistim, ki se boje smrti in se vdajajo iluzijam, da bo moč človeško življenje nekoč podaljšati v nedogled. Toda kdo bo plačeval penzije v dobi, ko bodo 60-letniki prestari za službo in ljubezen, 160-letniki pa premradi za smrt? In kaj bodo ljudje s tistimi sto let vmes?

F.J. - 139

SMRT V POMLADI

DRUGI DEL

Sedel je v vlaku proti Novem mestu, ki je mučno počasi drdral skozi sivi jesenski mrak. Vagon je bil skoraj prazen. Le na drugem koncu je sedel starejši moški in malo bliže dve ženski. V mraku je komaj še razločil njihove obrise. Slišal je tihi pogovor žensk in le tu pa tam razločil kako besedo, a pojoči ton njenega dolenskega narečja je zvenel v mraku čudno prijazno in domače. Skoraj nenavadno se mu je zdelo, da ljudje v tem divjem času še vedno govorijo v enakem tonu kakor prej. Imel je občutek, da bi morali govoriti drugače, v tonu, ki bi bil bolj v skladu z vojno in novimi razmerami pod tujo zasedbo, s pomanjkanjem hrane in svobode, bolj izraz zadržanega besa in pritaženega strahu. Tako, kakor govorijo ljudje v Ljubljani. Toda saj morda govorimo tudi v Ljubljani enako kakor pred vojno in zasedbo, je pomislil. Kak tujec najbrže ne bi opazil nikake spremembe. Toda vendarle se je zdelo, da je zdaj slišati iz govorice ljudi tam podmolkel sovršen ton, ki je vseboval vse to. Tudi njegova lastna govorica.

Nekaj mu je reklo, naj vstane in gre sedet bliže ženskama. Toda po njunih glasovih je razločil, da sta mladi, in tako je premagal ta glas v sebi. Bilo mu je neprijetno ob misli, da bi se jima zdel verjetno vsiljiv, ko bi prišel v poltemi sedet blizu njiju in bi vzbudil v njima nezaupanje. Lahko bi ju kaj vprašal, a najboljše je čim manj govoriti, si je rekel. Spet se je potipal po duhovniškem kolarju pod vratom. Bilo mu je malo neprijetno pri misli, da je tako maskiran v žepu je imel tudi ponarejeno osebno izkaznico in prepustnico, ki sta potrjevali, da je kaplan iz neke vasi pri Ljubljani. Toda do kraja, kjer bi moral izstopiti, sta bili le še dve postaji. Ni se več izplačalo, da bi vstal in se predstavljati drugim, čeprav si je rekel, da bi bil v junu bližini najbrže bolj varen. Vsaj tako mu je govoril neki notranji glas.

Vlak se je spet ustavil na majhni postaji. Nihče ni izstopil, v tem času so se ljudje malo vozili. Bilo je nevarno zaradi partizanskih zased in poskusov iztirjenja z vsemi mogočimi sredstvi, največkrat pa z odvitjem kosa tračnice.

Vse se je zdelo mrtvo Majhna postaja se je izgubljala v mraku. Le po štetju postaj je vedel, kje je. Na peronu je zagledal nekaj italijanskih vojakov. Oddahnil si je, ko se je vlak že čez nekaj minut spet sunkovito premaknil. Stara lokomotiva je sopihala in vagoni so razmajano ropotali, toda v tem tresenju, sopihanju in zvenčanju je bilo nekaj pomirljivega in domačega. Grozeča je bila le mračna tišina zunaj, ki jo je razparal od časa do časa osamel strel v daljavi ali dolg rafal, ki mu je spet sledila čudna tišina. Dekleti sta vsakokrat, ko je ustrelilo, umolknila, nato pa nadaljevali pogovor, kot da se ni nič zgodilo. A občutiti je bilo, da vlečeta na uho strele v daljavi, ki so preglasili ropot vlaka, in si jih znata tolmačiti. Tine pa je skušal uganiti, ali streljajo Italijani ali partizani. Mikalo ga je, da bi ju vprašal, pa se je premagal. Saj v bistvu je bilo to zanj brez pomena. Njegova naloga je bila, spraviti na cilj kovček s pošto in materialom, prebiti dan ali dva skrit pri ljudeh, kjer je bila javka, nato pa se vrniti z morebitno pošto od partizanov. Ker je nosil duhovniško obleko in imel dokumente v redu, ni bilo verjetno, da bi ga preiskali. Italijani so navadno pustili

duhovnike v miru. Spet si je potipal trdi beli ovratnik pod brado, ki mu je dajal videz kaplana, kakor bi se hotel prepričati, da je še vedno tam. Od njega je bila odvisna njegova varnost. Že večkrat je kot kurir in aktivist Osvobodilne fronte srečno potoval s tem vlakom sem in tja. Vendar si je želel, da bi bilo te vožnje hitro konec. Vlak je začel voziti vedno hitreje. Skozi okna je bilo opaziti gozd na obeh straneh. Še dve postaji...

(dalje)

V oceno smo prejeli:

»Glasnik Slovenskega duhovniškega društva«, št. 2, leto III., 1973.

Ivan Dolenc: »Moja rast«. Spomini. 248 strani. Založila Slovenska kulturna akcija. Buenos Aires, 1973.

»Knjiga za vse«. Spisal dr. Janez Jenko SDB. Izdane in založile »Knjižice« Ljubljana - Rakovnik. Št. 47. 1973.

Iz Goriške

OSEBNA SPREMEMBA

Dne 20. junija je zapustil svoje službeno mesto goriški šolski skrbnik dr. Martuscelli. Odhaja v pokoj, ker ima polna službena leta. Vsem šolam je poslal poslovilno pismo, v katerem jim želi dosti uspehov in da bi postale bolj funkcionalne, kot so bile doslej.

Njegova oskrbovalna doba ni nič posebnega doprinesla za slovenske šole.

Odprt človek tako včeraj kot danes

V.

V marsikateri od teh trditev se približujejo tudi najbolj vročim marksističnim kritikom križarske kulturno-umetnostne ideologije tedanjega časa, posebno v paradoksalnem sklopu dveh izključujočih se trditev: očitajoč kulturnoumetnostnemu nazoru, ki so ga zagovarjali tudi križarji, lapurlartizem, ga v isti sapi obdolžujejo, da je »duhovno kulturo začel podrejevati svojemu kapitalističnemu profitarstvu.«

Osnova spora je bila potemtakem na politični, strankarski ravni, kar bi ne bilo nič napačnega, če bi za vsem tem ne tičala usodna in tipično slovenska zmot, ki je v naši zgodovini povzročila že morje gorja. Ta usodna zmot, ki je posledica slovenske zgodovine in za katero nosijo vso odgovornost zaviralni momenti njenega organskega razvoja, je obstajala v tem, da je bilo vse naše strankarsko življenje zasnovano ne na podlagi stvarnih političnih potreb, temveč na ideoloških temeljih, da so bile torej stranke organizirane ideološko, ne pa politično, kar je povzročalo, da se ni »gledalo na notranje človekovo prepričanje, marveč zgolj na zunanji videz strankarske pripadnosti.« Od tod ves dualizem slovenskega javnega življenja, od tod ves skoraj verniški patos in vsa skoraj konfesionalna pravovernost pripadnikov obeh nasprotujo-

FOLKLORNE SKUPINE ALI GLEDALIŠKI ANSAMBLI

(Nadaljevanje s 6. strani)

z namenom, da bi jih gojila in ohranila, hkrati pa pospeševala tudi v drugih rojakih ljubezen do te oblike ljudske narodne kulture in narodno zavest ter pripomogla g proučevanju folklor. To pove že sama beseda folklor (folk — ljudstvo in lor(a), kar pride iz besede nemškega izvora Lehre — učenje, preučevanje, nauk). Beseda je sicer angleško-škotska. Resnična folklorna skupina torej ne more plesati drugih plesov kot ples svojega naroda ali določenega narodnega področja (prave folklorne skupine so pravzaprav ljudske skupine iz krajev, kjer so plesi še živi ali kje bi jih lahko spet oživili).

Kakor hitro pa začne kaka skupina vaditi ples drugih narodov in nastopati z njimi, bodisi zato, da bi popestrila svoj program in ga napravila komercialno vabljevejšega in da bi več iztržila zanj, bodisi iz kakih drugih razlogov, ni več folklorna, ampak se spremeni v poklicno gledališko skupino, ki izvaja tuje ples, kakor bi lahko igrala Shakespeara ali Schillerja poleg avtorjev svojega naroda. Take so sovjetske »folklorne« skupine in zdaj tudi že glavne slovenske, s skupino »France Marolt« na čelu. Zato je nesmiselno očitati taki skupini, če nastopa z balkanskimi plesi in vozi s seboj v kovčkih poleg slovenskih narodnih noš tudi bunjevačke, šiptarske, makedonske ali srbske. Vso pravico ima, da si služi denar z njimi. Le da bi se morala imenovati, če hoče ostati poštena in ne varati gledavcev, »gledališka skupina za folkloro« ali »poklicna skupina za prikazovanje folklornih plesov teh in teh narodov«. S pravo folkloro in narodopisjem pa nima to seveda nič več opraviti.

To naj bi veljalo tudi za morebitne folklorne skupine na Tržaškem, ki bi hotele izbirati svoje programe po komercialnih kriterijih in bi se odrekle svojemu narodnemu značaju. Zakaj ne bi potem nastopile npr. s škotskimi, s kitajskimi ali s tanzanijskimi plesi? Ljudi bi gotovo zelo zanimalo.

čih si političnih polov. Od tod zamenjavanje svetovnega in življenjskega nazora in povzročanje krivic, ki morajo iz te zamenjave nujno slediti. Od tod misel, da je katolicizem nujno povezan s konservativnostjo, brezverstvo pa da nujno vodi v napredek. Od tod tisti dve za slovensko vsesplošno nezrelost tako značilni imeni »klerikaie« in »naprednjak«, čeprav se je pod imenom »naprednjak« lahko skrival še tako zaostal družbeni element. Slovenska javnost ali laka Publika, kot jo je imenoval Ivan Cankar, je spočetka v te nazore verovala, pozneje pa se jih je pričela samo še posluževati. Taka nezrelost in zlonamernost je pri svojem svetovnonazorskem nasprotniku tajila vse njegove stvarne in življenjske nazorske kvalitete, pri svojih svetovnonazorskih somišljenikih pa je budno pazila na vsak njihov samostojnejši korak in na vsakršno njihovo odstopanje od zunanjeorganizacijske sheme, kajti tak zunanji odstop bi ji pomenil tudi njih notranjo odtujitev. Od tol vsa bipolarnost našega življenja, od tod tudi tako rekoč dve kulturi, ki sta se na obeh straneh na škodo kvalitete državevali s silnimi napor, namesto da bi se bile delovne moči strnile in ustvarile eno, slovensko in kvaliteto. Od tod prepričanje, da ne moreš biti socialist, če si katoličan, ali jasneje povedano: če si socialist, nisi več katoličan, ampak si komunist.

KONEC